

akademije znanosti i umjetnosti te je nastavljeno 2007. godine objavljivanjem regesta isprava od 1527. godine do kraja 16. stoljeća. U ovome broju Zbornika je objavljen sedmi nastavak »Regesti isprava 16. stoljeća iz Arhiva Hrvatske akademije znanosti i umjetnost. Sedmi dio: Isprave iz razdoblja 1558. – 1559. Regeste sastavili Antun Mayer i suradnici, za tisak priredila Maja Katušić« (313–333). u kojemu je Maja Katušić priredila za tisak isprave za 1558. i 1559. godinu. Na samom kraju Zbornika nalaze se »Ocjene i prikazi« (337–413) recentne literature, periodike i objavljene građe kako hrvatskih tako i inozemnih autora.

Ana Biočić

Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru, sv. 55, Zagreb – Zadar, 2013., 266 str.

U 2013. godini objavljen je pedeset i peti broj godišnjaka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru pod naslovom *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* sa ukupno deset radova od čega je sedam izvornih znanstvenih te tri pregledna rada. Prilozi obrađuju raznoliku tematiku vezanu uz prošlost Dalmacije, Istre i Primorja u razdoblju od srednjega vijeka pa sve do modernoga doba.

Ovogodišnji je broj otvorio Juraj Batelja člankom »Egidije iz Viterba« (1–17) u kojem obrađuje, na temelju dostupne literature te arhivske građe, život i djelovanje zadarskoga nadbiskupa Egidija, redovnika pustinjaka Reda sv. Augustina. Egidije se istaknuo kao teolog, promicatelj obnove Crkve i Reda, diplomat posrednik između pape i državnih vladara u organizaciji vojni protiv Osmanlija i kao govornik prigodom otvaranja V. lateranskog koncila (1512. – 1517.).

Slijedi rad »Diplomatski ceremonijal – važan oblik komunikacije u pregovorima oko proširenja dubrovačkih granica« (18–40) u kojemu autorica Valentina Zovko propituje važnost diplomatskog rituala i ceremonijala u odašiljanju poruka i kreiranju ishoda pregovora oko proširenja dubrovačkoga teritorija u kasnome srednjem vijeku. Pritom autorica obrađuje razne komponente poslanstva od sastava i brojčane reprezentativnosti do odjeće poklisara, njihova ispraćaja i povratka u grad, darova koje su nosili, do formalnog i neformalnog govora, tituliranja prigodom komunikacije, gesta i samoga prijama. »Želja za pokorom u vječnome gradu: hodočašća u Rim u oporukama hrvatskih useljenika u Mlecima (XV. – XVIII. stoljeće)« (41–58) naslov je rada Lovorke Čoralić. Autorica je na osnovi podataka iz oporuka pohranjenih u Državnome arhivu u Mlecima u prvom dijelu rada iznijela opće podatke o hrvatskim useljenicima u Mlecima koji u svojim oporučnim spisima bilježe Rim kao cilj hodočašćenja (društvena i profesionalna struktura te skupine useljenika, vremenski raspon i intenzitet spominjanja hodočašća u Rim itd.), dok je u drugom dijelu rada dala konkretne primjere hodočašća u Rim uz imenovanja hodočasnika, vrste legata za podmirivanje troškova hodočašća i razloge takve vrste oporučne odredbe. U prilogu »Prezimana mjesta Pakoštane u 17. i 18. stoljeću na temelju glagoljske Knjige duša« (59–92) Grozdana Franov Živković na temelju sačuvanih glagoljskih dokumenata prati promijene prezimena unutar obitelji u mjestu Pakoštane u novom vijeku povezujući obitelji iz ugovora iz 1597. godine s popisom stanovništva iz 1608. godine, raznim kata-

starskim popisima, glagoljskom Knjigom duša, maticom umrlih i Godarom. Josip Celić je na osnovi popisa stanovništva grada Nina iz 1810. godine raščlanio i prikazao njegovu društvenu strukturu u članku »Stanovništvo grada Nina na popisu iz 1810. godine« (93–130).

Pokušaj obnove Ninske biskupije zaslužnog hrvatskog arheologa don Frane Bulića (1846. – 1934.) u godinama nakon Prvoga svjetskog rata razmatra Zvezdan Strika u prilogu »Don Frane Bulić i pokušaj obnove Ninske biskupije« (131–147). Autor analizira Bulićevu predstavku katoličkom episkopatu u Zagrebu iz 1933. godine, koja je sačuvana u prijepisu don Ante Letinića, a u kojoj su izražene glavne Bulićeve ideje o uspostavi Ninske biskupije.

U sljedećem radu Franko Mirošević obrađuje problematiku organizacije prehrane stanovništva i oskudice u Velikoj župi Dubrava od njezina utemeljenja u lipnju 1941. godine do kraja 1942. godine, koja posljedično dovodi do gladi, zaraznih bolesti i smanjenja broja stanovnika (»Prehrana stanovništva u Velikoj župi Dubrava od lipnja 1941. do prosinca 1942. godine«, 148–173).

U članku »Ratni zločini počinjeni tijekom i nakon Ličko-primorske operacije od postrojbi Jugoslavenske armije i ustanova nove vlasti« (174–203) Blanka Matković detaljnije piše o likvidacijama 1945. godine učinjenim na području Gospića, Kaniže, Ličkog Osika, Otočca i Korenice, a prema postojećim i od autorice analiziranim dokumentima vjerojatno počinjenim od različitih postrojba Jugoslavenske narodne armije. Nadalje, Marica Karakaš Obradov u prilogu »Emigracije talijanskog stanovništva s hrvatskog područja tijekom Drugog svjetskog rata i poraća« (204–225) nastoji dati bolji uvid u emigracije talijanskoga stanovništva iz hrvatskoga područja, pretežno Istre i Dalmacije, u razdoblju od 1941. godine pa sve do kraja Drugoga svjetskog rata i poraća uz prikaz razloga emigracija i brojičanih pokazatelja. Doprinos kulturnoj povijesti Zadra dala je Teodora Vigato radom »Dramski amaterizam u Zadru i okolici od 1945. – 1955.« (226–255). U prvome dijelu rada autorica je proučila dopise učitelja koje su slali u svrhu skupljanja podataka za pisanje almanaha o kulturno-prosvjetnom radu u Hrvatskoj od 1939. do 1949. godine, potom je istražila kulturno-prosvjetni rad u Zadru i okolici u kontekstu hrvatskoga dramskog amaterizma koji je podržavan od službenih vlasti u svrhu promicanja određene ideologije. Posljednje poglavlje je posvetila smotrama dramskih amatera koje su se odvijale u Zadru, ali i većim mjestima na području zadarske okolice.

Kao što je uobičajeno, i ovaj je broj Radova zaključen rubrikom »Prikazi i osvrti«, koja sadrži sveukupno tri prikaza recentnih knjiga i časopisa povijesne tematike.

Ana Biočić

Omiški ljetopis: Župa sv. Mihovila arkandela u Omišu
(ur. Ivan BANIĆ), god. VI, br. 6, Omiš, 2011., 488 str.

Nastavljajući se na tematsko-sadržajnu koncepciju iz prethodnih godišta, šesti svezak *Omiškog ljetopisa* donosi niz vrijednih priloga iz povijesne, crkvene, kulturne i umjetničke baštine grada Omiša i njegova područja.